

ANALIZA EX ANTE POMOCY KRAJOWEJ I PREFERENCJI PODATKOWYCH W ROLNICTWIE POLSKIM

WARSZAWA 2022

**ANALIZA EX ANTE POMOCY KRAJOWEJ
I PREFERENCJI PODATKOWYCH
W ROLNICTWIE POLSKIM**

ANALIZA EX ANTE POMOCY KRAJOWEJ I PREFERNCJI PODATKOWYCH W ROLNICTWIE POLSKIM

Redakcja naukowa
prof. dr hab. Jacek Kulawik

WARSZAWA 2022

Autorzy monografii są pracownikami Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego:
prof. dr hab. Jacek Kulawik (ORCID nr 0000-0001-8731-1765),
dr hab. Marcin Gospodarowicz, prof. IERiGŻ PIB (ORCID nr 0000-0001-5011-3247),
dr Cezary Klimkowski (ORCID nr 0000-0002-7160-4683),
dr inż. Michał Soliwoda (ORCID nr 0000-0003-4207-4641),
mgr inż. Justyna Herda-Kopańska (ORCID nr 0000-0003-1351-8338),
mgr inż. Adam Kagan (ORCID nr 0000-0001-9385-3720).

Recenzent

*Prof. dr hab. Marian Podstawka, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Państwowy Instytut Badawczy*

Opracowanie komputerowe

Ewa Gac

Korekta

Joanna Gozdera

Redakcja techniczna

Joanna Gozdera

Projekt okładki

Leszek Ślipki

ISBN 978-83-7658-883-4

Ark. wyd. 23,63

*Wydawca: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Państwowy Instytut Badawczy, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa,
tel.: (22) 50 54 518; e-mail: ierigz@ierigz.waw.pl; <http://www.ierigz.waw.pl>
Skład, łamanie i druk: Dział Wydawnictw IERiGŻ PIB, tel. (22) 50 54 685;
e-mail: dw@ierigz.waw.pl*

Spis treści

Wstęp (J. Kulawik)	7
1. Wybrane problemy teoretyczne wsparcia budżetowego rolnictwa (J. Kulawik)	9
1.1. Polityka budżetowa i jej instrumenty	9
1.2. Źródła ekspansji subsydiowania rolnictwa	20
1.3. Wsparcie cen i nakładów	26
1.4. Ekonomia polityczna wsparcia budżetowego	33
1.5. Efektywność wsparcia budżetowego	49
2. Istota analizy ex-ante polityki rolnej (J. Kulawik, J. Herda-Kopańska)	63
2.1. Schematy analiz ex-ante i propozycja autorska	63
2.2. Analiza ex-ante a analiza ex-post	84
3. Pomoc krajowa dla polskiego rolnictwa na tle UE i OECD (J. Herda-Kopańska)	99
3.1. Tendencje w zakresie pomocy krajowej	99
3.2. Pomoc publiczna w rolnictwie UE	113
3.3. TSE i PSE	120
4. Analiza ex-ante instrumentów pomocy krajowej (A. Kagan, J. Kulawik, M. Soliwoda)	126
4.1. Kredyty preferencyjne	126
4.1.1. Ocena ex-ante ogólna	126
4.1.2. Przegląd linii kredytowych	145
4.1.2.1. Linie: RR, Z, PR	145
4.1.2.2. Pozostałe linie kredytowe	153
4.2. Dopłaty do zużycia materiału siewnego i sadzeniaków	158
4.3. Zwrot akcyzy do zakupu oleju napędowego	167
4.4. Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia	172
4.5. Ocena ex-ante pomocy doraźnej w rolnictwie	185
5. Analiza ex-ante preferencji podatkowych (C. Klimkowski, J. Kulawik)	197
5.1. Podatki w rolnictwie	197
5.1.1. Systemy podatkowe	197
5.1.2. Obciążenia podatkowe w rolnictwie	201
5.2. Opodatkowanie rolnictwa w Polsce i w Unii Europejskiej	203
5.2.1. Opodatkowanie rolnictwa w Polsce	204
5.2.2. Obciążenia podatkowe w UE	208
5.3. Ulgi i zwolnienia podatkowe	218
5.3.1. Istota ulg i zwolnień	218
5.3.2. Ulgi i zwolnienia a opodatkowanie rolnictwa	227
5.4. Ulgi i zwolnienia podatkowe w rolnictwie Polski i UE	228
5.4.1. Ulgi i zwolnienia podatkowe w Polsce	228
5.4.2. Ulgi i zwolnienia podatkowe w UE	234
5.5. Ocena ex-ante stosowania ulg i zwolnień	240
5.5.1. Ulga inwestycyjna w podatku rolnym	241
5.5.2. Obniżenie górnych stawek podatkowych w podatku rolnym	246
5.5.3. Zwolnienie z podatku od nieruchomości budynków gospodarczych służących produkcji rolniczej	249
5.5.4. Zwrot części akcyzy producentom rolnym	253

6.	Proponowane mierniki i wskaźniki do monitorowania pomocy krajowej dla polskiego rolnictwa w formie dotacji oraz ulg i zwolnień podatkowych (M. Gospodarowicz, J. Herda-Kopańska, C. Klimkowski, J. Kulawik, M. Soliwoda)	261
7.	Zakres oddziaływania polityki rolnej (J. Kulawik, A. Kagan, M. Soliwoda)	278
7.1.	Interwencje publiczne w rolnictwie	278
7.2.	Model rynku z jednym produktem	284
7.3.	Model rynku z wieloma produktami	294
7.4.	Kapitalizacja subsydiów	303
7.5.	Zakres fiskalny polityki rolnej – wybrane problemy	317
7.5.1.	Zakres fiskalny <i>in genere</i>	318
7.5.2.	Incydencja podatkowa – podstawowe problemy	324
7.5.3.	Incydencja fiskalna w sektorze rolnym – wybrane problemy	326
7.5.4.	Badania empiryczne nad incydencją fiskalną w sektorze rolnym	330
7.5.5.	„Nowe” formy opodatkowania w rolnictwie jako wyzwanie dla analizy zakresu fiskalnego	336
	Podsumowanie i wnioski (J. Herda-Kopańska, C. Klimkowski, A. Kagan, J. Kulawik, M. Soliwoda)	339
	Literatura	349